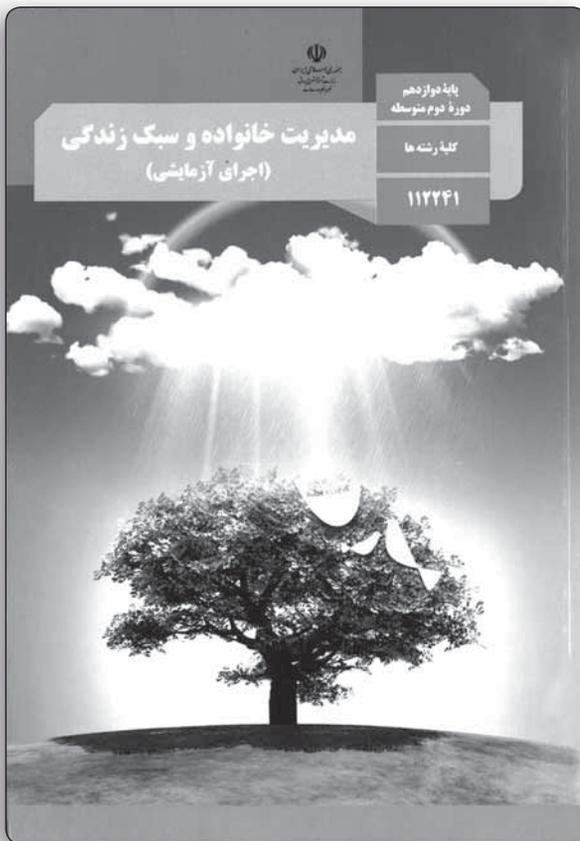

به نام خداوند عشق آفرین

که عشق آسان نمود اول، ولی افتاد مشکل‌ها

به بهانه کتاب مدیریت خانواده و سبک زندگی

دکتر میترا دانشور

در مقاله شماره قبل با چارچوب برنامه درسی کتاب مدیریت خانواده و سبک زندگی پایه دوازدهم شامل شایستگی‌ها و اهداف، انتظارات عملکردی، ایده‌های کلیدی، مفاهیم و مهارت‌های اساسی آشنا شدید. البته براساس این چارچوب، دو کتاب درسی با عنوان کتاب «مدیریت خانواده و سبک زندگی»، توسط دو گروه تألیف با دو کد ۱۱۲۲۴۰ و ۱۱۲۲۴۱ تألیف شده است که شما ممکن است معلم هر کدام از آن‌ها باشید. در این مقاله سعی داریم شما را با ساختار و راهبرد یاددهی یادگیری کتاب درسی کد ۱۱۲۲۴۱ که برای بیشتر دانش‌آموزان پایه دوازدهم اجرا می‌شود، آشنا سازیم.

محتوای این کتاب براساس شایستگی‌های مورد انتظار برنامه به سه بخش پیش از ازدواج، حین ازدواج و پس از ازدواج تقسیم شده است. هر بخش شامل دو فصل است و هر فصل متناسب با چارچوب محتوایی برنامه به سه یا چهار درس تقسیم شده است. کتاب در مجموع از ۲۰ درس تشکیل شده است که ۱۱ درس آن در نوبت اول و ۹ درس در نوبت دوم تدریس می‌شود. برای انسجام‌بخشی به محتوای دروس، مضمون یا درون‌مایه «رابطه» در نظر گرفته شده است که در بخش اول با رابطه با خود و خودشناسی، رابطه با اعضای خانواده موجود و دوستان به‌عنوان رابطه‌های پیش از ازدواج آغاز می‌شود. در این بخش،

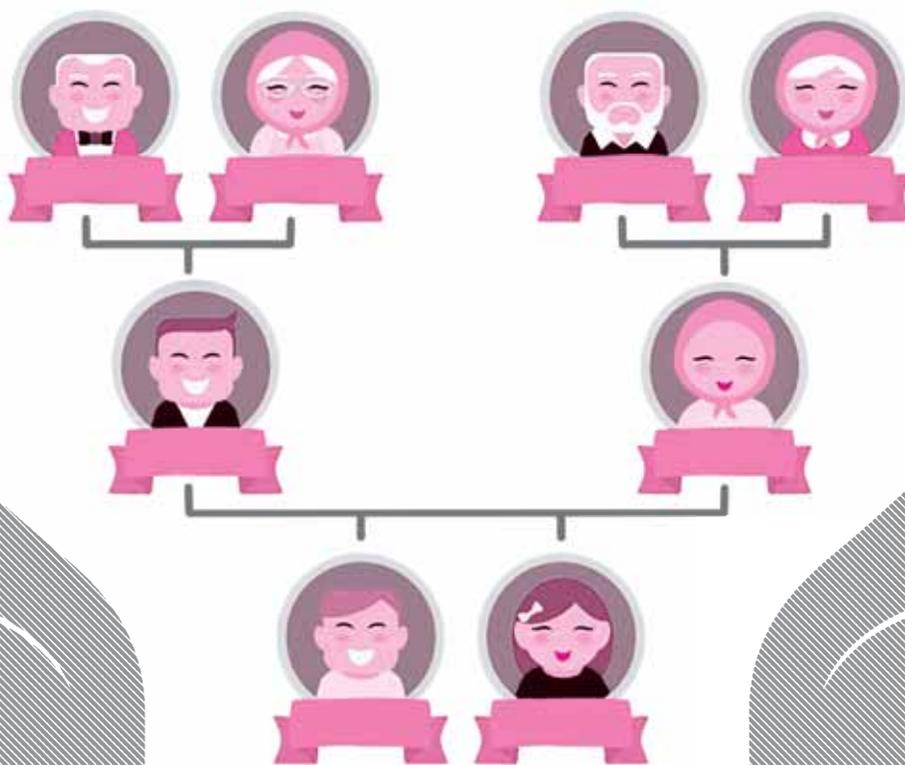
مبانی لازم برای مباحث مطرح شده در دو بخش دیگر کتاب مطرح شده‌اند. اهمیت این بخش در این است که: زندگی فرد پیش از ازدواج (یعنی مرحله‌ای که اغلب مخاطبان این کتاب در آن به سر می‌برند)، به‌عنوان پایه اصلی ازدواج موفق شناخته شده است.

بسیاری از مشکلات فعلی دانش‌آموزان به روابط آسیب‌زای ایشان با اطرافیان یا دوستان برمی‌گردد. بدیهی است نوع این

روابط بر زندگی آینده فرد نیز اثرگذار است. بهتر است مفهوم تصویر روی جلد کتاب را نیز همین‌جا توضیح دهیم. رابطه در این کتاب به مانند جوانه‌ای در نظر گرفته شده است که رشد می‌کند، به نهالی تبدیل می‌شود و اگر از آن مراقبت شود، به درختی تنومند و بارور تبدیل می‌گردد. نماد درخت مفهوم رشد و تعالی رابطه در خانواده را در خود دارد. پرندگان روی درخت نیز نماد یک خانواده‌اند که آشیانه خود را بر رابطه‌ای رشدیابنده و تعالی‌بخش بنا نهاده‌اند. بخش دوم کتاب به شایستگی‌های حین ازدواج می‌پردازد که بر پایه نگرش‌ها و مهارت‌های لازم برای انتخاب و تصمیم‌گیری و پیامدهای آن تدوین شده است. تفاوت دلبستگی و شیفتگی، و ارتباط دلبستگی و رابطه پایدار، ضرورت و شرایط مناسب ازدواج از مفاهیم اساسی این بخش است. در بخش سوم کتاب به مفاهیمی چون تفاوت همسران، همسویی و سازگاری پس از ازدواج، مدیریت خانواده، تربیت فرزند، و در نهایت، عشق پرداخته می‌شود. نگرش و مهارت اساسی این بخش استحکام‌بخشی به رابطه با خانواده جدید و تلاش

محتوای این کتاب براساس شایستگی‌های مورد انتظار برنامه به سه بخش پیش از ازدواج، حین ازدواج و پس از ازدواج تقسیم شده است. هر بخش شامل دو فصل است و هر فصل متناسب با چارچوب محتوایی برنامه به سه یا چهار درس تقسیم شده است. کتاب در مجموع از ۲۰ درس تشکیل شده است که ۱۱ درس آن در نوبت اول و ۹ درس در نوبت دوم تدریس می‌شود

خانواده من

برای رشد و تعالی رابطه با همسر و خانواده اوست؛ چرا که ازدواج پیوند بین دو فرد متفاوت و البته پیوند دو خانواده با هم است.

ساختار دروس

عنوان درس: عناوین دروس از یک مصرع شعر مرتبط با موضوع درس، که از ادبیات حکمی ایران انتخاب شده، و یک عنوان موضوعی تشکیل شده است.

سؤالات کلیدی، موقعیت، طرح مسئله: این سه عنوان در ابتدای درس کارکرد ایجاد چالش ذهنی را بر عهده دارند. سؤالات کلیدی تلنگری به ذهن دانش‌آموزان وارد می‌کنند و با بررسی موقعیت (داستانی کوتاه) و طرح مسئله به موضوع درس وارد می‌شوند.

فعالیت‌های فردی، گروهی، گفت‌وگوهای کلاسی، و متن درس: این قسمت از درس بیشترین زمان را در کلاس به خود اختصاص می‌دهد. استفاده از روش‌های مشارکتی، تحلیل موقعیت‌های موردی، شیوه محاکم قضایی، تدریس اعضای گروه، روشن‌سازی طرز تلقی، ایفای نقش و ... در این قسمت از درس به ساختن و دریافت مفهوم توسط دانش‌آموزان کمک می‌کند؛ طرز تلقی‌ها را روشن و اصلاح می‌سازد و مهارت‌های انتخاب و تصمیم‌گیری را در آن‌ها پرورش می‌دهد.

جمع‌بندی، درس زندگی، نکته: نتیجه‌گیری از گفت‌وگوهای کلاسی و مباحث کتاب، در قالب جمع‌بندی به کمک کادری‌های درس زندگی یا نکته‌ها انجام می‌گیرد.

شاخ‌نبات: در هر درس، ابیاتی از ادبیات حکمی ایران که با موضوع درس ارتباط دارد در چارچوبی با عنوان شاخ‌نبات آورده شده است. این ابیات ضمن اینکه محتوای علمی کتاب را تالیف می‌کنند، ارتباط دانش‌آموزان با میراث فرهنگی ایران را ارتقا می‌دهند.

بیشتر بدانیم: مطالبی را که با عنوان «بیشتر بدانیم» در کتاب آمده‌اند، اگرچه در ارزشیابی و امتحانات مورد استفاده قرار نمی‌گیرند، می‌توانند به عمق‌بخشی به یادگیری و توسعه باورها و نگرش‌های مثبت یاری رسانند.

سؤالاتی برای تفکر بیشتر: این سؤالات به منظور ایجاد زمینه و فرصتی برای دانش‌آموزان طراحی شده است تا بتوانند در خارج از کلاس، مفاهیم درس را با زندگی شخصی خود تطبیق دهند. با توجه به اینکه دانش‌آموزان پایه دوازدهم ممکن است فرصت یا انگیزه‌ای برای پرداختن به این سؤالات نداشته باشند، در صورت صلاحدید دبیر محترم و استفاده از این سؤالات برای پروژه‌های کوچک و کوتاه‌مدت، دو نمره تشویقی در ارزشیابی مستمر برای آن‌ها در نظر گرفته شده است.

شیوه تدریس

با توجه به آنچه درباره ساختار دروس بیان شد، شیوه تدریس این کتاب به اختصار عبارت است از:
رویکرد اصلی در تدریس این کتاب

دانش‌آموز با مفاهیم مطرح شده درگیر شود؛
روی آن‌ها فکر کند؛ (تمرکز بر تفکر محوری به جای حافظه)
به دنبال اکتشاف آن مفاهیم در زندگی خود برود؛
پس از رسیدن به آنچه خودش انجام می‌دهد، در صدد تغییر یا اصلاح و بهبود آن برآید.

هدف ما در تدریس:

ایجاد نگرش صحیح
ایجاد یا تثبیت رفتار مطلوب.
بایدها و نبایدهای تدریس:
تا حد امکان از انتقال مستقیم مفاهیم در کلاس پرهیز کنیم.
اجازه تفکر و بحث به دانش‌آموز بدهیم.
تسهیل‌کننده گفت‌وگوها و مسیر رسیدن به نتیجه باشیم.

کلاس درس مدیریت خانواده و سبک زندگی در یک نگاه:

گام اول: آماده کردن ذهن مخاطب
طرح سؤالات کلیدی
بررسی موقعیت
طرح مسئله
گام دوم: ارتقای نگرش‌ها و مهارت‌ها و ساختن و دریافت مفهوم
فعالیت‌های فردی، گروهی یا کلاسی
نتیجه‌گیری از بحث (در قالب جمع‌بندی و با کمک درس زندگی یا نکته)
گام سوم:

ایجاد زمینه برای دانش‌آموزان که در خارج از کلاس مفاهیم درس را با زندگی شخصی خود تطبیق دهند (با استفاده از بخش سؤالاتی برای تفکر بیشتر).
نکات مهم در جهت رسیدن به اهداف آموزشی:
تمرکز اصلی معلم تسهیلگر، بر روی فعالیت‌های کلاس است.
تنوع در انجام فعالیت‌های کتاب با استفاده از روش‌های تدریس گوناگون
ایفای نقش، شیوه محاکم قضایی، روش‌های همیاری و مشارکتی و ...

فضاسازی، رمز موفقیت در تدریس کتاب
پرهیز از قضاوت سریع درباره نظرات دانش‌آموزان
دعوت به مشارکت و مباحثه در جریان فعالیت‌ها
اطلاعات بیشتر درباره این کتاب را از وبگاه‌های زیر دریافت کنید.
<http://www.roshd.ir>
<http://lifeskills-dept.sch.ir>

منابع

چارچوب برنامه درسی کتاب مدیریت خانواده و سبک زندگی، دفتر تألیف کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و متوسطه نظری، ۱۳۹۶.
کتاب مدیریت خانواده و سبک زندگی، مشترک کلیه رشته‌ها. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. دفتر تألیف کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و متوسطه نظری. چاپ اول.